

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2022-645

13.7.2022

If Skadeforsikring NUF

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Yrkesutløst astma- selvstendig næringsdrivende - konstatering- foreldelse - yfl. §§ 1, 2, 5, 15 og 21.

Forsikrede fikk astmasymptomer i perioden 1975 til 1981, og årsaken var arbeid på en bakelittfabrikk. Forsikrede søkte lege første gang i 1993, og diagnosen astma ble da stilt. På dette tidspunkt jobbet forsikrede som gårdbruker (selvstendig næringsdrivende). Forsikrede sluttet som bonde i 1999, og ble ufør i 2005. Forsikrede meldte krav under yfl. til selskapet i 2007, som avslo kravet da forsikringen (som gjaldt på konstateringstidspunktet) ikke dekket gårdbrukeren/bonden selv, men vedkommendes ansatte. Spesialisterklæring fastsatte i 2015 vmi mellom 25 og 34 %. Etter kjennelse fra Trygderetten, innvilget Nav 30.9.15 søknad om menerstatning for astmaen. Forsikrede fremmet i 2016 og 2021 krav om dekning som følge av yrkessykdom. Saken reiste spørsmål om forsikrede hadde rett til utbetaling som følge av yrkesutløst astma, herunder eventuelt om kravet var foreldet, jf. yfl. § 15. Nemnda bemerket at konstateringstidspunktet i saken var i 1993. Forsikrede arbeidet da som selvstendig næringsdrivende bonde og var ikke omfattet av noen yrkesskadeforsikring. Nemnda bemerket ellers at et eventuelt krav uansett ville vært foreldet etter yfl. § 15. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede har fått yrkesutløst astma.

I journal av 23.1.96 fremgikk at forsikrede ble henvist til undersøkelse av astma bronkiale. Han jobbet ved en bakelittfabrikk mellom 1975 til 1981, og var da plaget med pusten ifm. produksjon av plastprodukter. Forsikrede startet deretter som gårdbruker og hadde de siste 3-4 årene fått pipende pust ved anstrengelser, spesielt ved kald luft. Videre fremgikk av notatet at forsikrede "har en sikker astma bronkiale".

I spesialisterklæring datert 4.2.98 konkluderte dr. R. med at:

Pasienten har en sikker asthma bronchiale. Den startet opp mens han arbeidet på Bakelittfabrikken på ... fra 1975 til 1981. Han var imidlertid ikke klar over at det var asthma, men slik han nå beskriver symptomene er det en helt klar yrkesmessig asthma. Symptomene har vedvart og de har blitt verre med tiden. (...)

Videre skrev dr. R. en erklæring 21.4.98 hvor det fremgikk en nærmere gjennomgang av påvirkning og symptomer under forsikredes jobb ved bakelittfabrikken. I erklæringen står det også:

Han søkte lege første gang i 1993 og diagnosen asthma ble da stilt. Han fikk først Ventoline MDI ved behov, senere Pulmicort Turbuhaler 400 meg morgen og kveld og fra des. 1995 fikk han også Serevent Diskus. (...)

Igjen konkluderte dr. R. med arbeidet på bakelittfabrikken fra 1975 til 1981 som årsaken til utviklingen av forsikredes astma, og invaliditetsgraden ble vurdert til å være "iallfall 20 %."

I spesialisterklæring 15.9.98 skrevet ifm. søknad om attføringshjelp er det igjen påpekt at forsikrede først søkte lege i 1993, og at diagnosen da ble stilt. Videre fremgår bl.a. en

gjennomgang av arbeidet, påvirkningen og symptomene forsikrede hadde under arbeidet på gården. Forsikrede, ved advokat, meldte om yrkesskade i brev 7.9.07. Advokaten anførte at det iht. yrkesskadeforsikringsloven ville være forsikringsselskapet (innklaget selskap) som arbeidsgiver A (forsikredes arbeidsgiver mellom 14.6.04 og 30.10.04) hadde da sykdommen ble konstatert i 1993 som var ansvarlig. I brevet står det også at advokaten mente "Krav foreldes den 1. januar 2009, jfr. vedlagte medisinsk dokumentasjon fra professor H. 14. desember 2005, jfr. yrk.sk.l. § 15, 1. ledd."

I brev 23.10.07 skrev selskapet at forsikrede på konstateringstidspunktet i 1993 drev et gårdsbruk, og hadde tegnet en yrkesskadeforsikring. Denne gjaldt arbeidstakere hos forsikringstaker, som ikke dekket gårdbrukeren/bonden selv, men vedkommendes ansatte. Forsikrede var følgelig ikke omfattet av noen yrkesskadeforsikring på konstateringstidspunktet i 1993.

I spesialisterklæringen 19.9.15 fra dr. R. står det bl.a.:

(...) Min konklusjon er derfor helt krystallklar.

1. Han var helt frisk da han begynte på bakelittfabrikken ... i 1975. Han fikk helt klare astmasymptomer i perioden 1975 - 81. Han ble bedre da han kom ut av fabrikken og begynte som gårdbruker i 1981, etter hvert fikk han en del symptomer og i forbindelse med en lungebetennelse som er beskrevet av mange i 1992 fikk han et regelrett astmaanfall som gjorde at han søkte lege.

2. Grunnen til at han ikke søkte lege fra 1975 til 1992 var at han var en meget beskjeden mann, han trodde det skulle være slik at livet skulle være slik at han fikk pipende pust og nattlige problemer, han ante ikke noe om astma og astmadiagnosen før han fikk det alvorlige anfall i forbindelse med lungebetennelsen i 1992.

Videre fremgikk at forsikrede "har en betydelig nedsatt arbeidsevne" og den varige medisinske invaliditeten ble fastsatt til "mellom 25 og 34 % altså i gruppe 2." Etter kjennelse fra Trygderetten 26.6.15, innvilget Nav søknad om menerstatning for astmaen, jf. vedtak 30.9.15.

Forsikrede kontaktet selskapet på nytt 5.12.16, og fremla kopi av vedtaket fra Nav. Selskapet opprettholdt avslaget 13.12.16.

Forsikrede kontaktet selskapet enda en gang i 2021, jf. e-postkorrespondanse 28.6.21 og 30.6.21. I e-post av 30.6.21 opplyste selskapet også at forsikrede var omfattet av en yrkesskadeforsikring da han var ansatt hos to nye arbeidsgivere. Disse forsikringene gjaldt kun for yrkessykdommer som inntraff i perioden han var ansatt, og ikke astmalidelsen.

Forsikrede klaget til kundeombudet 4.11.21, og opplyste at han sluttet som bonde i 1999. Videre at han begynte i et transportselskap juli 1999 til 2004, og var også innom en annen arbeidsgiver. Forsikrede gikk sykemeldt ett år fra sommeren 2004 til han ble ufør i 2005.

Kundeombudet opprettholdt selskapets standpunkt 1.12.21.

Forsikrede klaget til Finansklagenemnda 8.12.21. Selskapet ga 25.1.22 et skriftlig svar til klagen, og vedla bl.a. et utdrag fra uspesifisert juridisk teori hvor det står:

Kommentarer til § 1:

(...) Personskaden må ramme en arbeidstaker. Hvem som er arbeidstaker, avgjøres etter § 2. En besøkende i en bedrift er ikke omfattet. Likeledes faller arbeidsgiver utenfor loven selv om han deltar aktivt i den daglige drift. En bonde vil således ikke være dekket av loven. Også bondens ektefelle som deltar i den daglige drift er å betrakte som personlig eier i denne forbindelse, uavhengig av formuesforholdet og vil ikke få erstatning etter loven. (...)

Det ble ikke fremlagt kopi av forsikringsbeviset.

Forsikrede har i det vesentlige anført at han har rett til erstatning for yrkessykdommen. Sykdommen er godkjent av Nav som yrkessykdom, og forsikrede fikk menerstatning etter nærmere 10 år i Nav-systemet.

Selskapet har i det vesentlige anført at forsikrede ikke har rett til utbetaling. Det er en forutsetning for ansvar at det foreligger en gyldig yrkesskadeforsikring i selskapet på tidspunktet sykdommen ble konstatert. Sykdommen ble først konstatert ved legebesøk i 1993, jf. yfl. § 5 bokstav b. Yrkesskadeforsikringen gjelder skader og sykdommer som arbeidstakere påføres i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden, jf. yfl. § 10. I 1993 var forsikrede gårdbruker, og ikke i et ansettelsesforhold. Forsikrede hadde den gang en yrkesskadeforsikring i selskapet for arbeidstakerne, jf. vilkårene pkt. 1. Denne forsikringen gjaldt ikke for forsikrede/gårdbrukeren selv. I kommentarene til loven står det at arbeidsgiver faller utenfor loven selv om han deltar aktivt i den daglige drift, f.eks. en gårdbruker. Også gårdbrukerens ektefelle som deltar i den daglige drift er å betrakte som personlig eier i denne forbindelse. Når forsikrede ikke var omfattet av yrkesskadeforsikringen, har han heller ikke krav på erstatning.

Kravet må uansett anses foreldet. Dette da det er gått mer enn tre år fra forsikrede fikk kunnskap om forhold som begrunner kravet, jf. yfl. § 15. Navs vedtak om menerstatning for astmalidelsen forelå 30.9.15. Fristen utløp senest ved utløpet av 2018.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om forsikrede har krav på utbetaling under yrkesskadeforsikringen som følge av yrkesutløst astma.

Forsikrede har anført at han har rett til erstatning som følge av hans yrkesutløste astma, og har vist til forsikringer tegnet hos arbeidsgiverne han hadde i tiden etter han var bonde og frem til han ble ufør, altså mellom 1999 og 2005. Dr. R. har flere ganger konkludert med at det var arbeidet på bakelittfabrikken fra 1975 til 1981 som er årsaken til utviklingen av astmaen, jf. bl.a. erklæringen 21.4.98.

Yrkesskadeforsikringsloven (yfl.) trådte i kraft 1.1.90, jf. FOR-1989-10-13-1040, og loven gjelder ikke "for skader eller sykdommer som er konstatert før lovens ikrafttredelse", jf. yfl. § 21. Yrkesskadeforsikringsregelverket kan imidlertid fange opp sykdommer man har fått som følge av påvirkning i arbeid som skjedde før lovens ikrafttredelse. Hvilket selskap som da er ansvarlig, reguleres av yfl. § 5, som i annet ledd fastsetter at det er forsikringsgiveren til den arbeidsgiver som skadelidte har "når skaden eller sykdommen blir konstatert", som er ansvarlig for å utbetale erstatning etter loven. Det er presisert i bestemmelsen at dette gjelder selv om skaden må anses forårsaket mens arbeidstakeren var i tjeneste hos en annen arbeidsgiver. Videre regulerer bestemmelsen hvilket tidspunkt som er avgjørende for når en skade skal anses konstatert. Det er på det første tidspunkt da skadelidte enten:

- a. døde av skaden eller sykdommen uten å ha søkt legehjelp,
- b. første gang søkte legehjelp for skaden eller sykdommen, eller
- c. første gang meldte krav til forsikringsgiveren på grunn av skaden eller sykdommen.

Videre følger det av yfl. § 5 tredje ledd, at dersom arbeidstakeren ikke lenger er i arbeid på konstateringstidspunktet "svarer forsikringsgiveren til arbeidstakerens siste arbeidsgiver".

Bestemmelsen viser altså at det er "Forsikringsgiveren til den arbeidsgiver som skadelidte har når skaden eller sykdommen blir konstatert" som er ansvarlig for å utbetale erstatning etter loven.

I aktuelle sak er konstateringstidspunktet "første gang (forsikrede) søkte legehjelp for skaden eller sykdommen", som var i 1993, jf. erklæringen 21.4.98. Det er altså selskapet som evt. var ansvarlig i 1993, som vil være det ansvarlige selskapet i saken.

I 1993 jobbet forsikrede som selvstendig næringsdrivende bonde. Han hadde tegnet en yrkesskadeforsikring som gjaldt arbeidstakere hos forsikringstaker, men som ikke dekket

gårdbrukeren/bonden selv, jf. brev fra selskapet 23.10.07. En yrkesskadeforsikring gjelder ikke for en selvstendig næringsdrivende, men vil omfatte den næringsdrivendes ansatte, jf. yfl. § 1 og § 2, samt NOU 1988:6 s. 85. Forsikrede var følgelig ikke omfattet av noen yrkesskadeforsikring på konstateringstidspunktet i 1993, og har ikke rettigheter etter yrkesskadeforsikringsloven for skaden/sykdommen som ble konstatert i 1993.

Den aktuelle forsikringsavtalen forsikrede tegnet med selskapet, utvider ikke det lovbestemte ansvaret til å gjelde forsikrede. Det følger av vilkårspkt. 1.1 at sikret etter forsikringsavtalen er arbeidstaker hos forsikringstaker og arbeidstaker hos andre som er nevnt i forsikringsbeviset. Nemnda legger til grunn at forsikrede var forsikringstaker, og ikke arbeidstaker, og han har således ikke rettigheter etter forsikringsavtalen for yrkessykdommen.

Det bemerkes til slutt, at dersom man skulle lagt til grunn at forsikrede var arbeidstaker, og omfattet av loven/dekningen på konstateringstidspunktet i 1993, ville kravet etter nemndas syn vært foreldet etter yfl. § 15. Bestemmelsen fastsetter at arbeidstakers krav mot forsikringsgiveren foreldes etter tre år, og fristen starter å løpe ved utløpet av det kalenderår da arbeidstakeren fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om det forhold som begrunner kravet.

Etter det opplyste ble forsikrede ufør i 2005, og dr. R. konkluderte med varig medisinsk invaliditet på mellom 25 og 34 % i erklæring datert 19.9.15. Fristavbrytende skritt gjennom klage til Finansklagenemnda ble først foretatt 8.12.21.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Jane Ytreøy Grøndalen (selskapsrepresentant), Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).